

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
47

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-77-X

BRNO 2006

PD 1520/47.2006

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil



Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veličák

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Petr Škrdla

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

47 (2006)



97220/07

07220/07

Obrázek na obálce
Cover illustration

Pekárna. Kamzík (*Rupicapra rupicapra*). Foto M. Frouz

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-77-X

Copyright © 2006 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>

9395458

TGM-Platz, Parz. N. 4932 (Abb. 162:7)

Im Aushub für die Kanalisierung für der Nordfront des Platzes wurde eine jungslawische Schicht (12. Jh.), als auch spätmittelalterliche und neuzeitliche Ablagerungen dokumentiert.

Šířava Str. 7, Parz. N. 2211 (Abb. 162:8)

Im Aushub für die Isolation der Außenmauer der Turnhalle wurde eine jungslawische Schicht dokumentiert.

Šířava Str./Přerovského povstání – Platz, Parc. N. 2167 (Abb. 162:9)

Nach dem Abraum der Schuttschichten wurde eine jungslawische Schicht, als auch gleichzeitige Gruben und ein Brunnen mit gezimmertem Schacht freigelegt. Ein Holzstütz gab ein Dendrodatum von 1534.

Trávník, Parz. N. 2294/3 (Abb. 162:11)

Aus dem Aushubmaterial beim Graben für Versorgungsnetze wurde eine Sammlung der jungslawischen Keramik gewonnen.

Wilsonova Strase/Platz von T.G.M, Kon.N. 168, Parz. N. 3115/1 (Abb. 162:12)

Im Aushub für die Abdichtung der Umfassungsmauer wurde 1,8 m unter der heutigen Oberfläche eine Schichtenabfolge dokumentiert, die unten aus der älteren Bronzezeit stammt; der Oberteil, von einer Schotterdecke abgetrennt, bot spätmittelalterliche Keramik.

Str. Za mlýnem, Parz. N. 5112 (Abb. 162:13)

Im Aushub für den Fallrohr am Gebäud der alten Mühle wurde eine Grube mit Funden des 10.- 11. Jahrhunderts dokumentiert.

Žerotínovo Platz. 21, Kon. N. 168, Parz. N. 3115/1 (Abb. 162:15; 165–167)

In Sondagen im Hof des Hauses wurde eine wichtige Schichtenabfolge freigelegt, die mittelslawische und jungslawische Schichten; durch einen Schotterhorizont abgetrennt, einbezieht. Den oberen Teil der Schnitte bilden Ablagerungen mit spätmittelalterlichen bis neuzeitlichen Keramik. Zu den wichtigsten Befunden gehört der mittelslawische Graben, der möglicherweise damalige Besiedlung abgrenzt.

Žerotínovo Platz. 21, Fahrbahn vor dem Haus Kon. N. 447, Parz. N. 4995 (Abb. 162:16)

Im Aushub für ein Stromkabel wurde im Jahre 2003 jungslawische Schichtenabfolge dokumentiert, die durch jüngere Gruben gestört wurde.

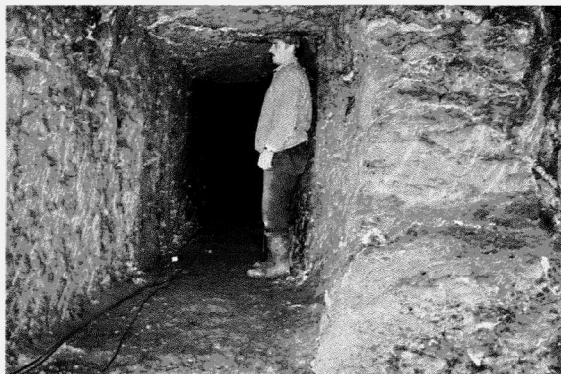
Mit der Ausnahme des Fundorts Horní Platz 7 befinden sich alle obengenannten Grabungen im Bereich des Vorfeldes der frühmittelalterlichen Burg Přerov. Sie haben grundsätzlich unsere Vorstellungen über dem Kern der frühmittelalterlichen Agglomeration Přerov vervollständigt. Den zukünftigen Grabungen bleibt die Aufgabe, die Rolle, des Grabens, der nach bisherigen Kenntnissen die mittelslawischen Besiedlung abgrenzt, zu erklären.

PŘESKAČE (okr. Znojmo)

Intravilán obce. Středověk (14. stol.) novověk (17.–18. stol.). Středověká vesnice, opevnění (?), systém podzemních chodů. Záchraný výzkum.

Při výstavbě kanalizace v obci se podařilo objevit doklady staršího středověkého a novověkého osídlení. Zachycené objekty se nacházejí na ZM ČR 34-11-02 v měřítku 1 : 10 000 osídlení v intravilánu obce v okolí bodů 325 mm od západní sekční čáry, 269 mm od jižní sekční čáry, 329 mm od západní sekční čáry, 266 mm od jižní sekční čáry. Celý prostor leží na výrazném návrší, které je z jihozápadu omezeno Přeskačským potokem. Nadmořská výška v okolí nálezu činí 370 m. Podlaha je tvořena ve svrchní vrstvě žlutou spraší, na níž navazuje zvětralé, hlouběji pak kvalitní hadcové podloží.

Objekty, zachycené severně od kostela a v jeho těsné blízkosti, reprezentují středověký vývoj dnešní obce. Celkem se v tomto prostoru podařilo zjistit 6 jam, které můžeme různě interpretovat. Za pozornost stojí především jáma 500, která se dá podle profilu určit jako možný zbytek středověkého příkopu, který obepínal nejvyšší místo obce včetně prostoru kostela. Jeho šířka činila 3 m a hloubka 0,7 m, o jeho délce a směru nic bližšího nevíme. Drobné objekty 501–504 nelze blíže zařadit, výkopy 502 a 505 můžeme považovat za zbytky zásobních jam. Podle sporadických nálezů keramiky (větší část zvonovité pokličky, část menšího hrnce aj.) lze všechny objekty datovat do průběhu 14. stol. Příkop, který neobsahoval téměř žádné nálezy, však může být o něco starší. Podle terénního pozorování a absence dalších objektů či situací v dalších výkopech v těsném okolí se zdá, že vlastní jádro středověké osady bylo poměrně malé. Přesto mohla mít osada i strategický obranný charakter, a to vzhledem k zachycenému příkopu a začlenění kostela s únikovou podzemní chodbou. Její celý rozsah není doposud znám a bude předmětem dalšího zkoumání. V každém případě se zdá, že byl celý systém budován etapovitě již od středověku. Nejprve byla vyhloubena kvadratická chodba štolového charakteru, která však cca 15 m před kostelem nebyla dokončena. Dosahuje výšky průměrně 1,8 m a šířky 1,5–1,8 m. Jsou zde patrná místa, kde byly původně louče, jakož i kamenné sedátko.



Obr. 168. Přeskače. Středověká část podzemní chodby s kamenným sedátkem.

Přeskače. Der mittelalterlicher Teil des Stollens mit steinernem Sitz.

V období novověku pak došlo minimálně jedním směrem k rozšíření systému severozápadním směrem, a to úzkými slepými chodbami, které procházejí kruhovými síněmi s větracími otvory. Síně měly v průměru 3 m a stejně tak byly vysoké. Na podlahách byly nalezeny fragmenty novodobé keramiky, která je datuje rámcově do průběhu 16.–17. stol. Nálezy byly vzhledem k nemožnosti provedení celkového výzkumu a zaměření ponechány na místě s tím, že výzkum bude v těchto prostorách dále pokračovat, přičemž bude směřován ke zpřístupnění celého systému.

Zdeněk Čížmář

Resumé

Přeskače (Bez. Znojmo). Mittelalter (14. Jahr.), Neuzeit (17.–18. Jahr.). Dorf, Befestigung, Unterirdisches Stollensystem. Rettungsgrabung.

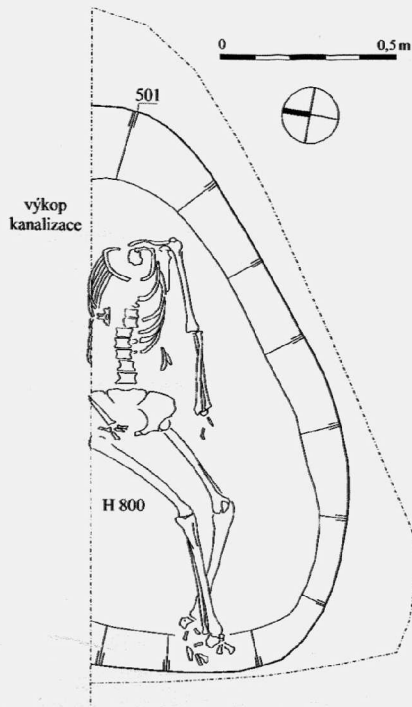
RAJHRADICE (okr. Brno-venkov)

Intravilán. Raný středověk, středověk. Sídliště, pohřebiště. Záchranný výzkum.

Záchranný výzkum byl vyvolán stavbou podtlakové kanalizace. Zasažena byla celá zastavěná část obce, přičemž jednotlivé větve byly zahloubeny maximálně kolem 1 m pod úroveň dnešního povrchu a zpravidla nedosáhly podloží. Archeologické situace se podařilo zachytit pouze v severní části ulice Opatovická a severně od intravilánu v ulici Za sýpkou, tedy v obou případech na velmi mírném jižním svahu v nadmořské výšce 186 až 188 m n. m., který plynule přechází do ploché nivy v okolí Svatky.

Archeologický výzkum byl realizován formou průběžného dohledu, během nějž se podařilo 17. 8. 2005 zjistit sídlištní situace v již jen obtížně přístupné hlubší šachtě u domu č. p. 3 v Opatovické ulici. Sídlištní situace zachycené v šachtě u č. p. 16 byly zjištěny 19. 8. 2005 na základě oznámení stavebníka, pana L. Máta, o nálezu staré nádoby (při hloubení výkopu byl vyzvednut novověký hrnec). V obou případech byly pouze začištěny, dokumentovány a navzorkovány dostupné profily. Zachycené sídlištní situace vrcholně středověkého a novověkého stáří můžeme interpretovat jako původní jádro obce Rajhradice. V jednom případě šlo o zahloubenou jámu vyplněnou požárovou destrukcí, v druhém pak o složitější souvrství se zbytky kamenného zdiva.

Porušení hrobu 800 v ulici Za sýpkou bylo nahlášeno Policií ČR 14. 6. 2005; lebka a část trupu byla vyzvednuta z hromady. Výkop byl dále rozšířen pro zachycení celého půdorysu, následně byl hrob vypreparován a zdokumentován kresebně a fotograficky. Popis hrobu: obrys jámy 500 byl špatně patrný; půdorys nepravidelně oválný, stěny konvexní, dno ploché, profil vanovitý; délka 1,65, zachycená šířka 0,8, hloubka od úrovně povrchu 1,3 m; orientace Z-V; zásyp: 105 – světlý písek, kyprý, skvrnky mírně tmavé hlíny. Skelet byl zachován dobře, mrtvý uložen na zádech, nohy mírně pokrčeny (nejspíše z důvodu malých rozměrů hrobové jámy). Jediným nálezem je keramický zlomek (inv. č. 137/05 – 800/1) nalezený v zásypu cca 0,3 m nad úrovní skeletu. Souřadnice hrobu měřené pomocí GPS stanice Pathfinder: 1172092,007; 597570,391; 187,963 (JSTK: odchylka měření 1,8 m).



Obr. 169. Rajhradice. Kostrový hrob v ulici „Za sýpkou“. Rajhradice. Der Skelettgrab in der Str. „Za sýpkou“.

Ojedinelý kostrový hrob můžeme zařadit podle tohoto zlomku keramiky ze zásypu jen rámcově do raně středověkého období; pravděpodobná je jeho souvislost s pohřebištěm ze středohradištního období, zachyceným v bezprostřední blízkosti v roce 1975 (Staňa 1977).

David Parma

Literatura

Staňa, Č. 1977: Zachraňovací průzkum u sýpky v Rajhradici (okr. Brno-venkov), *Přehled výzkumů 1975*, 56.

Resumé

Rajhradice (Bez. Brno-venkov). Innenbereich der Gemeinde. Frühmittelalter, Hochmittelalter. Siedlung. Grab. Rettungsgrabung.

RATÍŠKOVICE (okr. Hodonín)

„Padělky“. Mladší doba hradištní. Výrobní objekt. Záchranný výzkum.

V lednu 2005 provedl Archeologický ústav AVČR Brno, pracoviště Mikulčice, při západním okraji zastavěné části obce záchranný výzkum technického zařízení na výrobu dehtu z 11.–12. stol. Nálezová situace byla silně porušena neodborným zásahem amatérů.

Byly zjištěny dva objekty kruhového půdorysu, zahloubené těsně vedle sebe do písčitého podloží. Menší jáma o průměru 82 cm s nálevkovitě se zužujícími propálenými stěnami se v hloubce 100 cm pod dnešním povrchem